Ա. ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 166 ՈՒՐԲԱԹ, 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1899 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1899 (Ն.Տ.)

10 ՓԱՐԱ

ՏԵՂԻ ՈՒ ԺԱՄԸ ԻՆՔՆ ՏՊԱՐԱՆ ՁԻՒՂԷՔԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ջատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ادارهٔ غزتهٔ ارمنیهٔ سورهانتاغ
اداره‌خانه‌سی
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

Direction du Journal Arménien
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ԶԻ ՏՐՈՒԻՐ
Խմբագրութեան ուղղուած ամէն գրութիւն

ԹՂԹԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կ'ենէ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳՈՒՅԱԳՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթադրէ ձախէն դէպ ի վեր
12 ամիսը կ'ենէ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթադրէ ձախէն դէպ ի վեր
12 ամիսը կ'ենէ ֆր. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՎԱՂԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆՔ ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԼ ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ ՀԱԽՀԱԽՈՒՏՔԻՆ ՄԷՋ

(ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

ՊԷՏՔ Է ՓՈԽԱԼ

(ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈՐԵԼԵԱՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

Երկու ամիսէ աւելի է յորմէ հետէ Հայ գրականութեան մեծ վաստակաւորին՝ Մատթէոս Մամուրեանի՝ գրական և ուսուցչական գործունէութեան յիսնամեայ Յոբելեանը հոկտ. 17ին տօնելու համար, Իզմիրի մէջ Առաջնորդ Մուրատեանց Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազանի նախագահութեամբ կազմուած յանձնաժողովը իր հրաւէրը ուղղեց ամէն կողմ գտնուած Հայերուն։ Ուսումնական Խորհուրդը իր նախորդ նիստերէն մէկուն մէջ որոշեց պատշաճ կերպով մասնակցիլ այս Յոբելեանին, և անցեալ շաբթու հրատարակեցինք իր չղջաբերականը՝ Մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն ուղղուած՝ որով Ադգ. վարժարանայ ուսուցիչները կը հրաւիրուին մասնակցիլ բազմարդիւն դասախարակին յորելեանին, իրենց կարողութեան չափով դրամական նուիրատուութիւն մը արձանագրելով։

Պոլսահայ մամուլը Իզմիրի յանձնաժողովին հրաւիրագրին հրատարակութենէն ի վեր առիթը չի փախցընէր, յիշեցնելու հասարակութեան պարտականութիւնը Իզմիրի մեծ տիրուհին նկատմամբ։ Բայց Ուսումն. Խորհրդոյ կարգադրութենէն զատ ուրիշ ո և է դրական բան մը չլսեցինք, բայց միայն Բուսաղէմի արժանաւոր Պատրիարք Տ. Գարեգին Սրբազանին 15 Օսմ. ոսկիի նուէրը՝ զոր ղրկեր է Իզմիրի Յանձնաժողովին, քաջալերութեան դործնական օրինակ հանդիսանալով հանրութեան։

Եւ սակայն օրերը կը մտնեն։ Հազիւ չորս շաբաթ կը բաժնէ ըզմեզ հոկտ. 17 թուականէն, յորում պիտի կատարուի Յոբելեանի տօնը։

Յուլիս 13ի Սբ-Հոգեպսին մէջ «Յոբելեանը» խորագրով խմբագրականի մը մէջ չեշտած էինք արդէն պէտքը դրական, հոգեն կերպով արտայայտուելու մեր երախտագիտութիւնը և չնորհակալութիւնը այն անձնասուրութեան, որ շատ կերպերով ծառայած է ազգին, իբրեւ Պատրիարքարանի դիւանապետ, իբրեւ ուսուցիչ, խմբագիր. վիպագիր, ընկերաբան, գրագէտ եւն. եւն.։

Անշուշտ, Յոբելեանին օրը, այս մեծ անձնասուրութեան արժանիքը գնահատողներու մեծ թիւ մը, հեռագրերով, նամակներով և ուղերձներով պիտի փութայ իր չնորհակալութիւնը մատուցանել անոր։ Ասիկա պէտք է որ ըլլայ. բայց բաւական չէ միայն պղատոնական յարգանքը։ Գիրքին, ուսուցիչին՝ ժողովրդեան վրայ ունեցած մեծ ազդեցութիւնը դնահատողները աւազ պարտականութիւնը ունին ասկէ տարբեր բան մը ընելու։

Ուսումն. Խորհրդոյ չղջաբերականը կուգայ գործնական ձեւ մը տալ մեր արտայայտելիք դրական չնորհակալութեան, հրաւիրելով ուսուցիչները՝ որ գրամական նուիրատուութիւն մը արձանագրեն, որուն արդիւնքովը՝ յիշատակելի նուէր մը պիտի պատրաստուի ի դիմաց մայրաքաղաքիս ուսուցչական մարմնոյն, և պատշաճ եղանակաւ պիտի մատուցուի բազմարդիւն Յոբելեարին։

Ուսումն. Խորհուրդը, որուն իրաւասութենէն կարծես վեր կը մընայ միշտ դրամական խնդիրներու միջամտել, լաւագոյն որոշում մը չէր կրնար տալ այս մասին։ Ուսուցիչներուն կը մնայ ուրեմն, առանց թաղ. Խորհուրդներու իրենց ընելիք հրաւէրին սպասելու, յօժարակամ և անյապաղ արձանագրելու իրենց նուէրը։

Վարժապետութեան դիրքը բարձրացնելու համար, ուսուցիչները ամէնէն առաջ իրենք աշխատելու են։ Որպէս զի կարող ըլլան յարգանք և գնահատում պահանջել ծնողներէն, Հոգաբարձուներէն եւն. պէտք է որ իրենք գիտնան արժանաւոր յարգանքը ընծայել անոր, որ ամէնուն երեսը եղած է։ Գիտենք թէ վարժապետներու չատերը իրենց եղովը տապկուող, նեւթական, ընտանեկան հոգերով ծանրաբեռնուած մարդիկ են. բայց խնդիրը արուեստի նուէրին քանակութեան վրայ չէ։ Ամէն ուսուցիչ իր կարողութեան չափով կրնայ մասնակցիլ նուիրատուութեան։ Թղթադրը նուէր մը տալու փութկոտութեան մէջ կը կայանայ։ Ու վստահ ենք թէ մեր ուսուցիչները պիտի ունենան այդ փութկոտութիւնը։ Յարգելով ազգային դաստիարակութեան այդ արդիւնաւոր մշակը, պիտի ցուցնեն թէ յարգուելու, քաջալերուելու արժանի են իրենք ալ։

Բայց ըստ մեզ ուսուցիչները չեն միայն որ ալեհեր Յոբելեարին հանդէպ երախտագիտական պարտականութիւն մը ունին։ Մեր բոլոր դրական մարդիկը ու գրասէրները այդ պարտականութիւնը ունին հաւասարապէս։ Ու մենք յուշարարի հաճելի դերը միայն կը տանձնենք չեշտելով այս կէտը։

Մամուրեան իր արժանիքով միշտ բարձր կը մնայ։ Անոր Յոբելեանին փառաւորութեան ասպիճանը պիտի ցուցնէ այն տարբերութիւնը՝ որ կայ Թրքահայերու և Ռուսահայերու միջեւ, իրենց երախտաւորներու արժանիքը ճանչնալու և դնահատելու մասին։ Ասիկայ մեր ղարգացումին, ու մեր դրական ոգիին ներքնայարը պիտի ըլլայ։

ՉԱՐՄԱՆՑ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

Միջատները երբեմն մահացու հիւանդութեանց միջնորդ կ'ըլլան։ (*)

Մանրէաբանական աշխատանոցներու մէջ փորձերով ստուգուած է նաեւ որ ճանճերը թոքախտ և ժանտախտ ալ կրնան տիրել։ Երբէն՝ խոշորացոյցին տակ ճանճերէ ոմանց մէջ թոքախտի և ուրիշներու մէջ ալ ժանտախտի մանրէներ տեսած է. ուստի եթէ այդ կարգի ճանճերէ յարմարաւոր վայրի մը մէջ աղտոտեն կամ տատկին, իրենց պարունակած մանրէին տեսակին համաձայն ախտի մը ծնունդ կրնան տալ։

Ճանճերը՝ թոքախտաւորին թուքը, եթէ դիտողի մը աչքով ուշադիր եղած էք, կը տեսնուի որ յիմարի չարժումներով կը փնտռեն։ Ասկէ չըլլայ որ հետեւութիւն հանուի թէ ճանճերը ո՛ր թուքին վրայ որ նստին թոքախտաւորի է. որովհետեւ բժշկութեան մէջ միայն մէկ նշան բաւական չէ հիւանդի մը ախտանունը դնելու համար։ Բացառութիւն կը կազմեն փամփշտային քարը, ընդերաճճիք (ժղլշճան) և թոքատապը։ Այդ թոքախտաւորի թուքին մէջ հազարաւոր մանրէներ կան, որոնք ճանճին փորը կշտացնելէ անդին կ'անցնին և կ'ապրին անոր վրայ։ Ահաւասիկ այդ ճանճերը կ'երթան հանգստանալ կա՛մ հիւանդին և կա՛մ, որ առաւել վնասակարն է, իր դրացւոյն պըտնակին, չուրի ամանին կամ կաթի գաւաթին վրայ, որով հիւանդը կամ դրացին, փոխանակ օգտուելու անուղղ մը ուտելու կամ մաքուր ջուր մը խմելու, մանրէներու խիտակ մը ճաշակած պիտի ըլլայ։ Եթէ թոքախտի մանրէ կրող ճանճը սատկի, դարձեալ վտանգաւոր կրնայ ըլլալ. որովհետեւ թոքախտային մանրէները չոր փոշիներու մէջ կը սիրեն ապրիլ. հետեւապէս սատկելով փոշիի խառնուած այդ կարգի ճանճերու մանրէները՝ փոշիներով ո և է պատճառի մը տակ՝ կրնան մտնել մեր ճաշակելեաց կամ ըմպելեաց մէջ, ու անտի անցնելով դէպի մեր մարմինը՝ պարարտ հող մը եթէ գտնեն կը զարգանան ու թոքախտային երեւոյթներու տեղի կուտան։ Այն ատեն բնաւ պէտք չէ խորհիլ թէ այդ անձին հայրը կամ մայրը արդեօ՞ք թոքախտէ մեռած էին։ Վերոյիշեալ պատճառներով, կատարելապէս առողջ ծնողք ունեցող անձի մը վրայ թոքախտ և ապրեց հիւծախտ կրնայ տեսնուիլ։

Թոքային այն հիւանդութիւնները որոնք թուք ալ կ'արտադրեն, ճանճերու միջոցաւ փոխանցիկ կրնան ըլլալ, ճիշդ այն ձեւով որ թոքախտը կը փոխանցուէր։

Մլուկներու մասին ալ ծանր ամբաստանութիւն կայ։ Քան Տքդ. Թիքինի, յաճախ մլուկներն են որ Typhus կոչուած հիւանդութիւնը կը տարածեն։ Թիֆիւսէ վարակուած հիւանդի մը վրայ մլուկները սնանելէ յետոյ, եթէ առողջի մը անցնին, կրնան անոր փոխանցել այդ մահաբեր հիւանդութիւնը. կը տեսնէ՞ք սա գանգատալայլ կենդանին։ Այս մասին մանրէաբանական Հաստատութեան մէջ վաւերական փորձ մըն ալ կատարուած է։ Թիֆիւսով ախտացեալ հիւանդի մը վրայ սընանող անպիտան մլուկներու արիւնը

(*) Շար. երէկուան թիւին և վերջ։

առնուելով կապիկներու ներարկուած է. քիչ օրէն խեղճ կապիկները սկսած են թիֆիւսէ տառապիլ։ Թէեւ մլուկներու համար ըսուած է նաեւ թէ թոքախտի փոխանցման մէջ ալ դեր ունին, սակայն չատ հաւանական չէ. որովհետեւ արեան մէջ անհունապէս քիչ թոքախտային մանր. կը տեսնուի։

Լուն ալ կ'արժէ՞ ատակեցնել. այո՛։ Տ.Քդ. Սիմոնա կ'ապացուցանէ թէ՝ ժանտախտէ վարակեալ մուկերու կամ հնդկամուկերու վրայ ապրող արիւնարբու լուները՝ երբ, նպաստաւոր պայմաններու մէջ, մարդու և կամ չան վրայ ցատկեն, մեծ հաւանականութիւն կայ որ ինչպէս հիւանդութիւնը, այսինքն ժանտախտը (եաճաբճաք) անոր փոխանցեն։ Այս միջատները խոշորացոյցերու տակ քննուելով հաստատուեցաւ թէ՝ ժանտախտային միքրոպ կը կրեն։

Հաւանական է նաեւ որ ոջիլը մեծ բաժին ունենայ մարթի և մազի հիւանդութեանց փոխանցման մէջ, թէեւ տակաւին այս մասին որոշ փորձեր չեն կատարուած։ Անշուշտ քիչ օրէն այս խնդիրն ալ կը լուծուի։

Դիտուններուն կատարած այս չահաւէտ գիւտերէն անշուշտ մարդկութիւնը անհունապէս պիտի օգտուի։ Աիտի մը պատճառը երբ ծանօթ է գիտութեան, կիսովին դարմանուած կրնայ համարուիլ. ո՞չ տպաքէն պատճառը տեսնելով մարդ պիտի աշխատի ջնջել զայն։ Թէեւ այսօր այդ մասին ըլլայ անդօր, բայց վաղ կամ անագան գիտութիւնը իր անխոնջ աշխատութեանց ընթացքին մէջ, ախտերու պատճառը ջնջելու միջոցը պիտի ստեղծէ։ Գոնէ եթէ ախտերու պատճառը ջընջելու անկարող է այսօր, անոնցմէ զգուշանալու միջոցները ցոյց կուտայ։ Այդ ալ միեւնոյն մեծ ծառայութիւն մը չի՞ համարուիր. անով առողջը իր առողջութիւնը պահելու օրէնքները կը սովրի։

Գիտուններու՝ միջատներու մասին կատարած ուսումնասիրութիւններէն, կարծեմ օգտաւէտ և առողջապահական դասի մը կարելի է յանգիլ։ Քանի որ անպիտան միջատներէն— լու, մլուկ, ժղուկ, ոջիլ և ճանճ—մարդ զանազան տեսակ մահացու հիւանդութեանց են—թակայ ըլլալու վտանգին մէջ կը գտնուի, պէտք է երկու միջոցներով զինուիլ անոնց դէմ։

Ա. Մաքրութիւն, ամէն կերպերով և ամէն պարագայի մէջ, զի այդ միջատները մաքուր և օդաւէտ վայրերու մէջ չեն ախորժիր ապրիլ։ Բ. Եթէ միջատները դոյութիւն ունին մեր աչխատանոցին կամ բնակավայրին մէջ, զանոնք այլեւայլ արուեստական և քիմիական միջոցներով ջնջելու ջանալ, սիանգամայն չմոռնալով առաջին օրէնքին, այն է մաքրութեան, հոգ տանիլ։

ՏՒՐ. Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ԱՄԻՐԱՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԿԼԿԼԵԱՆ. ԳԵՐԴԱՍՏԱՆԸ

Անցեալ շաբթու մեռաւ Կէլկէլեան Յարութիւն ամիրայի վերջին ժառանգորդը, Կէլկէլեան Փիլիպպոս էֆ., որ մօրեղբայրն էր Վսեմ. Տքդ. Խոլուսանճեան էֆ.ի։ Ասիկայ պատճառ առիթ մըն է ակնարկ մը նետելու մեր ամիրաներու կեանքին վրայ, և ի մասնաւորի համառօտիւ ուրուագծելու Կէլկէլեան գերդաստանին պատմութիւնը։

Ամիրաներու մէջ որոշ դասակարգութիւն մը կար, որ տեսակ մը նուիրապետութեան պէս բան մը դարձած էր, երբ Ագգին Պատրիարքարանի գործերուն համար համախմբուէին թէ՛ Գումգապուի Մայր-եկեղեցւոյն և թէ Ագգ. Պատրիարքարանի մէջ, որ այն ատեն Սբ Խաչ Տաճարին կից, Գալաթիա-փան կը յորջորջուէր։

Դարուս սկիզբը առաջնակարգ և երկրորդ կարգի Ամիրայից առաջին ոստանը կը համարուէր Խասգիւղ, ուր այն ժամանակ մեր ջողերէն կը բնակէին Պալզաթանցի Հաճի Յակոբ Ամիրայ, և որդին՝ Սաքօղլը-Քէհեաջը Հաճի Արթին Ամիրայ, որոնք ամառները Պէպէք կը բնակէին։ Քէօր-Մարգար Ամիրայ և Ագա-Պօղոս Ամիրայ, Գարաքեհեաեանք կամ Երամեանք, Նէվրուզեան Յարութիւն Ամիրայ, Ճէզայիրլի Սարգիս Ամիրայ, Միասք Ամիրայ, Երկանեան Յարութիւն Ամիրայ, Սահակ Ամիրայ, Մոմճեան Սարգիս Ամիրայ, Արփիարեան Մկրտիչ Ամիրայ, Հաճի Մինաս Ամիրայ, Բարունակ Ամիրայ, ինչպէս նաեւ Կէլկէլեանք։

Որչափ կը յիշուի, Կէլկէլեան Ամիրայական գերդաստանի նահապետը եղած է Կէլկէլեան Մահտեսի Պօղոս Ամիրան, որ Ադրիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարքի օրով, Ագգ. Պատրիարքարանի միջոցաւ՝ 1820 սեպտ. 22ին, յիւիմիա ղրկուած է։

Կէլկէլօղլու Հաճի Պօղոս Ամիրան համբաւաւոր ջոջ սեղանաւորներէն էր, և իրեն գործատեղեակը Գումգապու խան կը գտնուէր, ուր կը յաճախէին ժամանակակից բոլոր երեւելի անձնաւորութիւնները։

Կէլկէլեանց Հաճի Պօղոս Ամիրային չնորհիւ, իր փեսան՝ Միասքեան Յակոբեան Ագան, և ասոր եղբայրները՝ Միասք և Նիկողոս Ագաները ամիրայացած և գործերնին ընդարձակած են։

Կէլկէլեանց Խասգիւղի բնակարանը հին ատեն չիֆլիկ կը կոչուէր։ Ամիրային յաճախորդներէն էր նաեւ ժամանակակից Խարտան-փաչան։

Խասգիւղի արուարձանը Նաւարանին վերաբերելուն, յատուկ խնդրանօք և ի դիմաց գիւղացւոց, տուրքէ ազատ կացուցանելու պատճառ ու միջնորդ եղաւ Կէլկէլ Պօղոս Ամիրան։

Բարեպաշտ էին մեր հին Ամիրաները, մանաւանդ Երուսաղէմայ նկատմամբ յատնաւոր հոգածութիւն կը տածէին։

Պօղոս Ամիրան, 1822էն սկսեալ, Սբ. Երուսաղէմայ Աթոռին պատկանող խնդրոց մասին ոչ նուազ ձեռնտուութիւններ ըրաւ. Երուսաղէմի Գաբրիէլ Պատրիարքի Պօղոս փոխանորդ Զմիւռնիացի Յարութիւն Վ.ը չատ անգամ Խասգիւղ իր ամիրայական բնակարանը կը հիւրընկալէ ու կը մեծարէ եղեր։

Կէլկէլեանց հիւրասիրութիւնը, իր ժամանակակցայ մէջ աւանդութեան կարգ անցած էր։

Պօղոս Ամիրան՝ իրեն ժառանգ մէկ հատիկ մանչ զաւակ մը ունեցած է, Մհտի. Յարութիւն, որ Հաճէ-Զէլէպի կ'ըսուէր, և իր հօրը մեռնելէն յետոյ Յարութիւն Ամիրայ կոչուած է։ Պօղոս Ամիրան ողջութեանը Պէյօղլու-Կէլկէլեան Ագէրայ կը յորջորջուի եղեր, և Քիւչիւկ-Կէլկէլեան Ագէրայ՝ զաւակը Յարութիւն Ա-

միրան, որ 15 տարիի չափ Խասգեղի Ս. Սահակյանոս եկեղեցւոյն դ-Ք-Ի-Վ-Ե-Լ-Ե-Ր-Ի-Ն-Ե-Ր րսած է։

Մհաի. Չելէպին, Կէլիէլեան Ա-միրան և իր կինը՝ Եղիսաբէթ խաթունը՝ կրթասէր ծնողք ըլլալով, իրենց մանչ զաւակ Մհտի. Ցաւութիւն ազան, և աղջիկ զաւակները գաստիարակելու համար բնաւ ծախք խնայած չեն, եւ ժամանակին ամէնէն հարեաւոր լեզուագէտ դաստատուներէն մին՝ Ագգ. Պաարիարքարանի ծանօթ Լօզօֆէթ կիճիկեան Ցահոր էֆ.ն, Կէլիէլեանց տունը վարժապետութեան պաշտօնին մէջ տարիներով պահած են։

Կէլիէլեան Ցարութիւն Ամիրան և ընտանիքը իրենց առատաձեռնութեամբ նշանաւոր հանդիսացած են։ Առ հաստատելու համար կը բաւէ ակնարկ մը նետել Ագգ. Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի անչարժ եկամտներուն վրայ։ Հիւանդանոցին վճռի եղած գլուխ կալուածոց արձանագրութենէն կը քաղենք հետեւեալը.—

«Խասգեղ, Կէլիէլեան Պօղոս Աղայի և դստերքն Անթառամ և Եագութ տուտուներուն, և կողակից Եղիսաբէթ խաթունին երկու կտոր գլուխ եհեղ-ե-ղ-ե-ն-ի-ն։ Մուէճճէլէ 5000, խարճ 250 դրուշ։»

Կէլիէլեան չառաւիղներուն նկատմամբ մանրամասն ծանօթութիւններ չունինք։ Գիտենք որ Օր. Նեմզուր Կէլիէլեան, Յօհաննէսեան Պետրոս Ամիրային հետ ամուսնացած, և Տքթ. Յօհաննէսեանի պէս տարաղնդաւոր գաւակներ թողուցած է Ագգին։

Կէլիէլեան Յովհաննէս էֆ. 1860ին, Ագգ. կեդր. վարչութեան մէջ անդամ եղած է։

Կէլիէլ Մկրտիչ աղան, որ «Ամիրայութեան վերջին մնացորդ» հռչակուած էր, 1892 յունվարին մէջ իր դուարթ կեանքը կնքեց։

Ադրիանուպոլսոյ Տ. Արիստակէս քահանայ Կէլիէլեանն ալ Արթին Ամիրայի թոռն է կ'ըսուի։

Իսկ Կէլիէլ Փիլիպպոս էֆ.ն, որ անցեալ չաբաթու իր մահկանացուն կնքեց, Ցարութիւն Ամիրայի վերջին ժառանգորդն էր, և Վսեմ. Տքթ. Յօհաննէսեան էֆ.ի մօրեղբայրը. մարմինը ամփոփուեցաւ իր համեստ գիւղին հասեստագոյն գերեզմանատան մէջ, որ երբեմն ամիրաներուն Բանթէոնն էր։

Նորագ հանգուցեալ Փիլիպպոս էֆ. ծնաւ Ամիրայութեան ամէնէն փայլուն շրջանին մէջ։ Կէլիէլեանց բնակարանին այն տանեւոան ճոխութիւնը վրայ գաղափար մը տալու համար յիշենք թէ՝ Կէլիէլեան գերդաստանին պատկանող անճնաւորութիւն մը, որ ի պաշտօնէ ներկայ էր այս յօդուածին որպագրութեան պահուն, մեզ պատմեց թէ՝ Կէլիէլեանց խոհանոցին մէջ ամէն ամիս միայն 3–400 օխա ձկնէ-եղէն կը վատնուի եղեր։ Մեղքը ճիտը, եթէ չափազանցութիւն է։ Նկատի առնելու է սակայն թէ Կէլիէլեանք ճոխ և մեծածախ սեղաններ կուտային աւագանիներու։ Ընդհակառակ հողեր և հարուստ կալուածներ ունէին։ Պօյաճիգիւղի մէջ հազուագիւտ արտաւար հող Կէլիէլեանց կը պատկանէին։

Հանգուցեալ Փիլիպպոս էֆ.ն իր ժամանակին այնչափ ճոխ եւ կրթեալ երիտասարդ մըն էր, որ մրցակից եղաւ հանգուցեալ Նուպար փաշայի, Ե-բրահան Գէորգ պէյի զաւակ՝ Օրիորդ Ծուլիանէի հետ նշանուելու, և «Ե՞ս պիտի առնեմ, թէ դո՛ւն պիտի առնես» մեծաչափնդ պայքար մը յարուցանելով, ընտանեկան շրջանակաց մէջ օրուան խնդիր չմնալու։ Բայց հուսկ ապա, Քրիշիւք Արթին Ամիրային Ե-բրահամի աղջկանը հետ ամուսնացաւ, ուրկէ մանչ մը եւ աղջիկ մը կը թողու այսօր, իբրեւ չառաւիղ Կէլիէլեանց ազգատոհմին։

Բայց աւա՛ղ, նախորդ կրկին փայլուն շրջաններուն յաջորդեց հետզհետէ ոչ-փայլուն շրջան մը։

Մանրադէպ մը եւս վերջ։ Մեր հրապարակագիրներէն Փանոսեան Կ-բ-ա-պ-ա-ռ էֆ.։ իր Մանր-Ֆի բաժանորդագրութեան դրամները գանձելու համար ցուցիչը մէկ քանի անգամ դրկած ըլլալուն, օրին մէկը հետեւեալը գրեց իր թերթին մէջ. «Հէյ վա՛հ, դուք մէկէր Կէլիէլեան-ներ չէք եղեր, այլ Կէլ-կէր-օղլու-ներ եք եղեր։

Ա. Ց. ԱՑՎԱՑԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ.— Լոնտոնէ կը գրեն թէ այս պահուս ամէնուն ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Օրանժի Ազատ Պետութեան վրայ, որ բացարձակապէս Թրանսվալի կողմը կը բռնէ։ Բարեյաջող կառավարիչ Սըր Ա. Միլներէն և Օրանժի պետութեան նախգահ Շեթէյնի միջեւ փոխանակուած հեռագիրները այս մասին ոևէ տարակոյս չեն թողուցած։ Բարեյոյսի բազմաթիւ Աֆրիքանդերներու Թրանսվալի նկատմամբ ցուցուցած համակրութիւնն ալ լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ Պ. Չեմպըրլէնի և իր ընկերներուն։ Կացութիւնը առաջին օրուան չափ պարզ չերեւիր իրենց, և կը սկսին նկատի առնուլ ընդհ. ապստամբութեան մը հաւանականութիւնը։ Եթէ տակաւին ոևէ տարակոյս մնացած է թէ՝ Թրանսվալ բացարձակապէս որոշած է պատերազմիլ այս տարակոյսը պիտի կրնայ փարատիլ Բրեդորիայի մէջ հրատարակուող Մ-ի-ն-ա-ր-ե-տ Տ-ի-կ-ը Նէ-ա թերթին մէջ հրատարակուած հեռագիր մը Ա.յդ հեռագրին մէջ յայտարարուելէ ետքը թէ Թրանսվալ և Օրան ժ-ի Ազատ պետութիւնը 52000 զինուոր պիտի կրնան ոտքի հանել առաջին ներչանին, կ'ըսուի թէ՝ «Շատ ցաւալի է որ Սըր Ալֆրէտ Միլնըր Պօէժմոնթէյնի դեսպանախորհուրդին չէ ներկայացուցած Անգլիոյ պահանջումներուն ամբողջ մէկ յստակագիծ։ Թէեւ այն ատեն ընդունուէը, բայց հիմա խիստ ուշ է։ Պօէրներու վստահութիւնը վերցաւ, և Անգլիոյ վերջին պահանջումները պարզապէս սա հետեւանքը ունեցան որ քաղաքացիները այն համոզումը գոյացուցին թէ զիջումներու ժամանակը անցած է, և թէ յայսմհետէ պէտք է պատրաստեն երկրին անկախութիւնը, իրենց կեանքը վտանգել աչք առնելով»

—Թրանսվալի մասին ռուսական Նովոյէ Վրեմյա թերթը հետեւեալը կը գրէ.— «Գերմանիոյ կէս պաշտօնական թերթը միայն իր կառավարութեան համար կրնայ բաղ թէ յանգքային ոևէ տէրութիւն տրամադիր չերեւար Անգլիոյ թեւը բռնելու։ Եթէ առայժմ եւրոպիոյ դիւանագիտական մեծ կեդրոններուն մէջ տրամադրութիւն չերեւար Անգլիոյ և Թրանսվալի միջեւ գտնուած վէճին խաղնուելու, ասիկայ պատճառ մը չէ որ միշտ նոյն ընթացքը բռնուի նոյն իսկ այն պարագային, որ Թրանսվալի անկախութեան անհետացումը՝ բոլոր Աբեւելեան Ա-ֆ-ր-ի-կ-ի-ն, Բարեյուսոյ Գլուխէն մինչեւ ի հիւսիսային Ափրիկէ, Անգլիական հսկայ գաղթականութեան մը վերածէ։

ՏԻՈՒԻՑ ՇՈՎԱԿԱՒԱՆ ի պատիւ մեծ հանդէս մը կը կազմակերպուի Նիւ-եորքի մէջ, ուր պիտի հանի մօտ օրէն։ Մէտիըն հրապարակին վրայ կանգնուած է վիթխարի յաղթական կամար մը, որ զարդարուած է Ամերիկայի պատմութեան մէջ նշանաւոր ծովակալներու արձաններով։ Տուները արդէն վերէն վար դրօշազարդուած են, և սարաւանդակներ կը բարձրանան ամէն կողմէ։ Մեծ շահադիտութիւն մը կազմակերպուած է պատուհաններուն համար այն համբաներուն, ուրկէ պիտի անցնի ծովակալը։ Աստղ իւրաքանչիւրին համար մինչեւ 1000 ֆր. վճարող կայ։ Նախագահ Մաք-Քինլի ոչ նուազ անհամբերութեամբ կը սպասէ ծովակալին, անոր հետ խորհրդակցելու համար Փիլիպպեաններու ապագայ կացութեան վրայ, որովհետեւ Քավիթէի յաղթանակը չէ կրցած ապահովել այդ կղզեխումբին տիրապետութիւնը։ Այս տեսակցութեան ներկայ պիտի գտնուին Մանիլայէ դարձող քաղաքային պաշտօնեաները։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Մանիլայէ կը հեռագրուի թէ Զուլուքըն յաձուտրակը և Զաֆէրտ թնդանօթակիրը ռմբակոծեր են Փիլիբրինեներու հրետանի մը, որ Օյոնկաբոյի դիրքը գրաւած էր Սիւպիկի ծովախորշին եզերքի վրայ։ Ամերիկեան մարտանաւերը տիպուեցան քաշուիլ, չկրնալով լռեցնել Փիլիբրինեներու թնդանօթները, որոնց ռումբերը երկու անգամ հանդիպեցան Զաբ-լ-ո-ր-ե-ն յաձուտրակին, թէեւ առանց ոևէ մարդու վնաս տալու։ Կ'ենթադրուի թէ Սպանիական երկու թնդանօթաձիգ զինուորներ կը ծառայէին Փիլիբրինեներու հրետանիին։

—Մանիլայէ կը գրեն թէ ապըստամբները անցեալ չաբաթ օր օդը հաներ են Քալումբիդ գացող զինուորական կառախումբ մը, որուն մէջ կը գտնուէին 25 Ամերիկացի զինուորներ և 20 քնիկ գործաւորներ։ Զորս Ամերիկացիներ և ութ բնիկներ սպանուեր են, ուրիշ 10 ամերիկացիներ ալ ծանրապէս վիրաւորուեր են։ Ապստամբները չոգեկառքին մէջ գտնուած ռազմամթերքները գրաւելով փախեր են, Ամերիկացի օգնական զօրքերու հասնելէն առաջ։

ՌՈՒՄ կառավարութիւնը պարտաւորիչ ըրած է Հէլսինկֆորսի (Ֆինլանտայի մայրաքաղաքը) պաշտօնատուներուն և ոստիկանական գործակալներուն ռուսերէն գիտնալը,

ՇԱՊՈՒՈ. «ԱՄՐՈՑԻՆ» պաշարումը 20,000 ֆր. արժեց Ֆրանսական կառավարութեան, կ'ըսէ Նեօյ Ցորք Հըրէլտ. բայց այս գումարը աննշան բան է, բաղդատմամբ եղած բազմաթիւ պահանջումներուն։ Օրինակի համար, պանդոկապետ մը, 80,000 ֆրանք վնասուց կը պահանջէ, առարկելով թէ պաշարումին պատճառով արգիլուած է իրեն ճամբորդներ ընդունիլ։ Ուրիշ մը 50,000 ֆր. կը պահանջէ, իր պանդոկին մէջ ոստիկաններ և զինուորներ ընդունած ըլլալուն համար։ Դեռ երկայն շարք մը կայ պահանջատէրերու, որոնց մէջ կը գտնուին հացագործներ, թղթավաճառներ, մսավաճառներ և ն։

ԿՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵՐԸ ՉԻՆՈՒ ՄԷՋ.— Այլեւս Զայլանդի քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ՝ չափազանցուած էր կարգերուն լրագիրներու տուած այն լուրը թէ նոր չարժում մը սկսած է Քրիստոնեաներու դէմ Շան-Թունկի նահանգին մէջ։ Սակայն է որ ապստամբները բռնական միջոցներ գործադրած են քնիկ մէկ քանի Քրիստոնեաներու դէմ, բայց բնաւ ոևէ յարձակում եղած չէ գերման միսիոնարութեան անդամներուն կամ քնիկ Քրիստոնեաներու դէմ։ Նահանգին կուսակալը խոստացեր է արդէն եղած նիւթական վնասներուն փոխարէնը հատուցանել։

ՖՐԱՆՔՖՈՐԹԻ ՀԱՄԱՇԱՅՆՈՒԹԻՒՆ մը գոյացեր է Սեպտ. 3/15ին, Լունկ Չաուէ Նան-Նինկ-Ֆու երկաթուղի մը չինելու համար։ Պայմանագիրը կը տրամադրէ որ աշխատութիւնները երեք տարիէն աւարտին, և Ֆրանսայի ճարտարագէտներ եւ Ֆրանսական չինուածներ թէեր միայն գործածուին։

ԱԻՍՏՐԻԱ ԵՒ 1900Ի ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԵՍԸ.—Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր կողմէ 50000 ֆիորին աւելցուեր է այն գումարին վրայ, որ յատկացուած է 1900ի Աբուեստահանդէսին մէջ, աւստրիական բաժինը մեծցնելով Աւստրիոյ արուեստագիտական ճարտարագործութիւնը ցուցադրելու։ Այս առատաձեռն նուէրին չնորհիւ յիշեալ ճարտարագործութեան ցուցադրութիւնը, որուն յաջողութիւնը կասկածելի էր, վերջնապէս ապահովուեր է։

ՖՐԱՆՍԻՍԿՈՍ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ, մօտերս պիտի ծախուի եղեր Տրուօ պանդոկին մէջ։ Բոլոր թատերական գործերը Լէոն Սաքէն մանագիտական գրատան յանձնուած են։ Սարսէլի մատենադարանը գրեթէ 20,000 հատոր գիրք կը պարունակ։ Սակայն չարաճճիները կ'ըսեն թէ՝ այս գիրքերուն մէջ քանակը կը գերազանցէ որակը, և թէ չատ քիչ հատորներ կան կարեւոր։ Մէկ խօսքով, ասոնք աւելի գրասէրի մը հաւաքածոն են քան գրական աշխատաւորի մը։

ԱՉԳԱՅԻՆ

ՔՐՈՆԻԿ

Երէկուան Ազգային բաժինին մէջ հաղորդած էինք Ս. Էջմիածնայ Ա.թոռի հինաւուրց Միաբաններէն Սարգիս Աբգեպի մահը։ Հանգուցեալը վերջին անգամ, երեմիա Արքեպ.ի մահէն յետոյ, Սինօդի նախանդամ եղած էր, թէպէտ նկարագրով չատ կը տարբերէր երեմիա Արքեպսկ.է. երկուքն ալ ժամանակակից եղած էին միեւնոյն յարկին տակ, բայց Սարգիս Արքեպ.յարգուած էր ամէնէն իր անկեղծ գգացումներուն և իր պարզութեանը համար։ Հանգուցեալը արդի Ս. Հայրապետին հրաւիրակներէն ըլլալով, Պոլիս ալ եկած և մէկ քանի օր մնացած է։ Ս. Կաթողիկոսին Ս. Էջմիածին հասնելէն քիչ ժամանակ յետոյ, Ճեմարանի տեսչութենէն հրաժարեցաւ. Արիստակէս եպս. Սեդրաքեան, որ Ներսէսեան հոգեւոր զարգացական եպս. ներէն կրնայ համարուիլ։ Մեծ հետաքրքրութիւն արթնցեր է Ճեմարանի ուսանողներուն մէջ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ իրենց տեսուչը, որովհետեւ Մայր Աթոռոյ ամէնէն կարեւոր պաշտօնն է Ճեմարանի տեսչութիւնը։ Օր մը յանկարծ Ս. Հայրապետը Ճեմարան կը մտնէ Սարգիս Արքեպ.ի հետ. ուսանողները կը կարծեն թէ Ն. Օծութիւնը եկած է աշակերտները օրհնելու։ Առաջ կ'անցնի Ս. Հայրապետը, և հանգուցեալ Սրբազանը ցոյց տալով կ'ըսէ. «Ահաւասիկ Ձեր տեսուչը. ցորենին տէր գարի բերի Ձեզի. բայց երբ ցորենը չգտնուի գարին ալ անունդ մըն է»։ Աշակերտները ափ ի բերան մնացած իրարու երես կը նային, որովհետեւ գիտէին թէ հանգուցեալ Սրբազանին փիղիքական և մտաւոր վիճակը անրաւական էին այսպիսի պաշտօն մը ստանձնելու, բայց Սարգիս Արքեպ. իր տեսչական կարճ պաշտօնավարութեան մէջ ինքզինքը յարդելի ըրաւ բոլոր ուսանողաց։ Հանգուցեալ Սրբազանը Գէորգ Դ. և Մակար Ս. Կաթողիկոսներու օրով ալ այլեւայլ պաշտօններ վարած է, և միշտ իր հոգեւոր պետերուն նկատմամբ յարգանք և իր պաշտօնին մէջ խղճմտութիւն ունեցած է։ Սեպտեմբերի 5րդ կիրակի օրը, Մայր Աթոռոյ տաճարին մէջ թէ՛ Սարգիս Արքեպ.ի և թէ Ալէքսէեան Գրիգորիս Սրբազանի համար հոգեհանդիստ կատարուեր է, ուրկէ յետոյ Տ. Սուքիաս Արքեպ. Պարզեանց դամբանական մը խօսելով, համառօտ կերպով նկարագրեր է երկուքին կեանքը ու գործունէութիւնը։

Ախթամարի փոխ վանահայր Տ. Եղիշէ եպսկ. Դուրեան՝ մտադիր է Գերմանիոյ Ճեմարանէն դաս մը հաստատել Դպրեվանքին մէջ։ Ն. Սրբազնութիւնը վերջերս սորված է Գերմանիոյ լեզուն, բայց այնքան յառաջացուցած է որ ստուգագրական և իմաստասիրական խրթնարանութիւնները ամենայն դիւրութեամբ կը լուծէ։ Վանքը այս պատճառաւ նոր ծախքի մը չենթարկուիր, որովհետեւ Պ. Պալաքեան որ վարդապետանալու համար Դպրեվանք կը գտնուի, նոյն լեզուն ուսուցանելու պղընաւորութիւն մը պիտի ընէ, և վանահայր Սրբազան ալ ապագային պիտի չարունակէ այդ դասախօսութիւնները։ Առնք ամէնքը աղէկ. բայց երէկ Նիկոմիդիայէ վերադարձող անձեր յայտնելով պատմեցին թէ՝ կարգ մը միջին դասակարգի պատկանող կիներ և մինչեւ իսկ տղաքներ, որոնք միջոց ու դիւրութիւն չունին նիկոմիդիայէ անցած տեւողին սենեակ մը վարձելու կամ պանդոկ մը իջնելու, եկեղեցւոյ բակին մէջ կը մնան քարերու վրայ, հովին ու անձրեւին դէմ անպատսպար։ Դժուար չէ երեւակայել թէ ո՛ր աստիճան նեղութեան կը մատնուի այս դասակարգը, որ արիւն քրտինքով չհաճ մէկ քանի ղրուշը տարած յօժարակամ ձգած է վանքին դանձանակին մէջ, այնքան խանդով և այնքան եռանդով։ Նիկոմիդիոյ եկեղեցին յարմար տեղ մը չունի ասոնք դոնէ մէկ գիշեր պատսպարելու համար. և թէպէտ կարգ մը չքաւորներու չատ անհրաժեշտ բաներ կուտայ, բայց ասոնք մէկ կամ երկու գիշեր պատսպարուելու տեղ կ'ուզեն։ Կարելի չէ՞ արդեօք որ Դպրեվանքի Խնամակալութիւնը դոնէ յառաջիկայ տարիին համար կարգադրութիւն մը ընէ, վերկելու այս աղքատ դասակարգը այդպիսի դժուարութիւններէ։ Նոյնպէս նորոգութիւն մըն ալ պէտք է վանքին չուրջը գտնուող մէկ քանի հին թաղերու գետնայարկի սենեակներուն համար, որոնք անբնակելի ըլլալու աստիճան խարխլած են, և նեխութեան ու գարշահոտութեան բոյները դարձեր են։ Փափաքելի է որ ասոնց համար ալ բան մը խորհուի, քանի որ ժողովուրդը այնքան եռանդով կը դիմէ Ամաչ, և ամէնէն չքաւորն իսկ 5–10 ղրչ. կը թողու դանձանակին մէջ։

* * * Երէկուան թերթին մէջ յիշատակուած Ռազ. Ժողովոյ պատգամաւորութիւնը, որ կը բազկանայ Ներսէսեան, Չայեան և Եուսուֆեան էֆ.ներէ, երէկ առաւօտ Բերա Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, մէկ ժամէ չափ տեսակցեր և տիպաւորութիւնը մասին ցաւ յայտնելով, ժողովոյ կողմէ մաղթեր է որ ժամ առաջ կարենայ անցնիլ իր պաշտօնին գլուխը։ Ս. Պատրիարք Հայրը չնորհակալութիւն յայտնելով մաղթեր է որ Աստուծոյ չնորհիւ փարատին իր անհանգստութիւնները և կարող ըլլայ աւելի մօտէն չարունակել իր ծառայութիւնները։

* * * Կիւրինի առաջն. փոխանորդ Գեւսու քհն. հեռագրած է Պատրիարքարան թէ՝ տեղւոյն Բողոքական Որբանոցի որբերը, տնօրինութեան կողմէ ուրիշ տեղ մը փոխադրուած են, որու մասին Առաջնորդարանը որ և է տեղեկութիւն չունի։

* * * Արրահամ փաշա որ ժամանակէ մը ի վեր Վիեննայի Ջերմուկները կը գտնուէր երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

* * * Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի արեւելեան լեզուաց հիմնական մասնաղարանին մէջ կը պահուի գրչագիր Աւետարան մը, որ մինչեւ այսօր ծանօթ բոլոր Հայ գրչագիրներու հնագոյնն է, և Քրիստոսի 887 թուականը կը կրէ, այսինքն 10 դարու հնութիւն մը։ Հայ հնագրութեան և մանաւանդ նոր կտակարանի բնագրի քննական ուսումնասիրութեան համար այս գրչագրին մեծ կարեւորութիւնը նկատողութեան առնելով, մտածուեր է ամբողջութեամբ տպել կարեւոր լուսանութիւններով մեկտեղ։ Բայց յետոյ խորհուելով որ այս գրչագրի հրատարակութեան մէջ անհրաժեշտ է պահպանել ամենայն ճշդութեամբ մինչեւ վերջին նշանախեզը, լուսատիպ ընդհանրութեամբ հրատարակուեր է 300 օրինակի չափ։ Այս կարեւոր գործը 458 երեսներէ կը բազկանայ և 60 ֆր.ի կը ծախուի։

ԲԱՐԻՋԻ ՍԱՒԱՐԱՆ

ԵՐԿԻ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

28 Սեպտ. 1899

Ֆրանսական 3%	100.57
Րէնթ	295.
Ֆոնսոլիտ գոցուելուս	22.30
երկաթուղի »	117.50
Իտալական 5%	92.75
Պանգ Օթթոման	558.
Սպանիական	61.95
Թրանսվալ	38.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

Պարկիրի գաւառակի (Վան) գայմագամ անուանուեցաւ քաղաքային վարժարանին չրջանաւարտ Մուսթաֆա Խուլուսի էֆէնտի։

Ուլայի Բ. ստիճան տրուեցաւ Բարձր. Սալիհէ Սուլթանի գործակատար Ֆազլ պէյի։

Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան չնորհուեցաւ Պերլինի Օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշայի, եւ Երուսաղէմի կառավարիչ Թէվֆիք պէյի։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Ա.յտընի տէֆթէրտար Սաֆէվէտին, եւ Սըվազի տէֆթէրտար Րիֆաթ պէյերու։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ ելմտական պաշտօնատան հաշուակալութեան թաշկինէրու ճիւղին տնօրէն Ռեշիֆ և Երուսաղէմի հաշուակալ Րիֆաթ էֆ.ներու։ Բ. կարգի Մէճիտիէ՝ Առեւտրական տնօրէն Մուհիպ Րէմզի, եւ Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկի նախագահ Ֆէրիտ պէյերու։ Գ. կարգի Մէճիտիէ՝ նոյն Սենեկի դեր-տնօրէն Սուպհի պէյի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ կեսարիոյ երեւելիներէն և Իսարէթ Ժողովին համար, որոնք անբնակելի ըլլալու աստիճան խարխլած են, և նեխութեան ու գարշահոտութեան բոյները դարձեր են։ Փափաքելի է որ ասոնց համար ալ բան մը խորհուի, քանի որ ժողովուրդը այնքան եռանդով կը դիմէ Ամաչ, և ամէնէն չքաւորն իսկ 5–10 ղրչ. կը թողու դանձանակին մէջ։

* * * Երէկուան թերթին մէջ յիշատակուած Ռազ. Ժողովոյ պատգամաւորութիւնը, որ կը բազկանայ Ներսէսեան, Չայեան և Եուսուֆեան էֆ.ներէ, երէկ առաւօտ Բերա Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը երթալով, մէկ ժամէ չափ տեսակցեր և տիպաւորութիւնը մասին ցաւ յայտնելով, ժողովոյ կողմէ մաղթեր է որ ժամ առաջ կարենայ անցնիլ իր պաշտօնին գլուխը։ Ս. Պատրիարք Հայրը չնորհակալութիւն յայտնելով մաղթեր է որ Աստուծոյ չնորհիւ փարատին իր անհանգստութիւնները և կարող ըլլայ աւելի մօտէն չարունակել իր ծառայութիւնները։

* * * Կիւրինի առաջն. փոխանորդ Գեւսու քհն. հեռագրած է Պատրիարքարան թէ՝ տեղւոյն Բողոքական Որբանոցի որբերը, տնօրինութեան կողմէ ուրիշ տեղ մը փոխադրուած են, որու մասին Առաջնորդարանը որ և է տեղեկութիւն չունի։

* * * Արրահամ փաշա որ ժամանակէ մը ի վեր Վիեննայի Ջերմուկները կը գտնուէր երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

* * * Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի արեւելեան լեզուաց հիմնական մասնաղարանին մէջ կը պահուի գրչագիր Աւետարան մը, որ մինչեւ այսօր ծանօթ բոլոր Հայ գրչագիրներու հնագոյնն է, և Քրիստոսի 887 թուականը կը կրէ, այսինքն 10 դարու հնութիւն մը։ Հայ հնագրութեան և մանաւանդ նոր կտակարանի բնագրի քննական ուսումնասիրութեան համար այս գրչագրին մեծ կարեւորութիւնը նկատողութեան առնելով, մտածուեր է ամբողջութեամբ տպել կարեւոր լուսանութիւններով մեկտեղ։ Բայց յետոյ խորհուելով որ այս գրչագրի հրատարակութեան մէջ անհրաժեշտ է պահպանել ամենայն ճշդութեամբ մինչեւ վերջին նշանախեզը, լուսատիպ ընդհանրութեամբ հրատարակուեր է 300 օրինակի չափ։ Այս կարեւոր գործը 458 երեսներէ կը բազկանայ և 60 ֆր.ի կը ծախուի։

* * * Կիւրինի առաջն. փոխանորդ Գեւսու քհն. հեռագրած է Պատրիարքարան թէ՝ տեղւոյն Բողոքական Որբանոցի որբերը, տնօրինութեան կողմէ ուրիշ տեղ մը փոխադրուած են, որու մասին Առաջնորդարանը որ և է տեղեկութիւն չունի։

* * * Արրահամ փաշա որ ժամանակէ մը ի վեր Վիեննայի Ջերմուկները կը գտնուէր երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

* * * Մոսկուայի Լազարեան Ճեմարանի արեւելեան լեզուաց հիմնական մասնաղարանին մէջ կը պահուի գրչագիր Աւետարան մը, որ մինչեւ այսօր ծանօթ բոլոր Հայ գրչագիրներու հնագոյնն է, և Քրիստոսի 887 թուականը կը կրէ, այսինքն 10 դարու հնութիւն մը։ Հայ հնագրութեան և մանաւանդ նոր կտակարանի բնագրի քննական ուսումնասիրութեան համար այս գրչագրին մեծ կարեւորութիւնը նկատողութեան առնելով, մտածուեր է ամբողջութեամբ տպել կարեւոր լուսանութիւններով մեկտեղ։ Բայց յետոյ խորհուելով որ այս գրչագրի հրատարակութեան մէջ անհրաժեշտ է պահպանել ամենայն ճշդութեամբ մինչեւ վերջին նշանախեզը, լուսատիպ ընդհանրութեամբ հրատարակուեր է 300 օրինակի չափ։ Այս կարեւոր գործը 458 երեսներէ կը բազկանայ և 60 ֆր.ի կը ծախուի։

անդամ Բէթ-խիւտապատէ Հաճի Ա.Հմէտ էֆ.ի։ Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Տպագրական Տեսչութեան պաշտօնեաներէն Խայրի և Ապտիւլվէհապ պէյերու։

Լիագոթի ոսկի չքադրամ՝ Ատանայի տէֆթէրտար Մուսթաֆա Թէվֆիւք էֆէնտիի։

ԿԱԼՈՒԱՅԱԿԱՆ ՏՈՒՐԲԸ.— Մինչդեռ ասկէ առաջ ծանուցուած էր թէ մինչև 1314 եզմանական տարւոյ վերջը կալուածատուրքէ պարտք ունեցողները՝ իրենց պարտքը ներկայ եզմանական տարւոյ մինչև փետրվարի վերջը պիտի կրնան 50% հնչուն դրամ եւ 50% սէրկիով և յառաջիկայ տարի 75% հընչուն դրամ և 25% սէրկիով վճարել, և թէ անկէ վերջ ամբողջովին հնչուն դրամ պէտք է վճարել, զրոյց մը եղեր է թէ այդ յետնեալ տուրքերը ամբողջովին վճարելու մասին որոշում մը պիտի տրուի։ Սրդ կը ծանուցուի թէ բոլորովին սուտ և չերիւրանք մըն է ասիկայ, և թէ կայս. Իրատէով հրատարակուած նոյն որոշումը գործադրման մէջ է։

Հելլէն դեսպանատան զինուորական կցորդ հարիւրապետ Քոնդօեանիս մօտերս Սոֆիա երթալով ամսոյ մը չափ հոն պիտի մնայ եղեր։ Հարիւրապետը Պուլկար բանակին կազմակերպութիւնը ուսումնասիրելով, իր տեղեկագիրը պիտի ներկայացնէ Յունաստանի պատերազմական նախարարութեան։ Հաւանական է որ հարիւրապետ Քոնտօեանիս Սերպ բանակին կազմակերպութեան վրայ ալ նմանօրինակ ուսումնասիրութիւն մը ընէ։

ՔՈՒՐԱՓի ընկերութեան ոսկեգիներու խնդիրը կարգադրուած չէ դեռ։ Միւս կողմէ ալ Մաքսային Վերատեսչութիւնը կը պահանջէ որ ընկերութիւնը արգելքներ չյարուցանէ ապրանքներուն մաքսաւուն և անկէ ալ ուրիշ տեղ փոխադրուելու մասին։ Ասոր խնդրին նըկատմամբ բանակցութիւններ կը կատարուին Հանրօգուտ չինութեանց պաշտօնատան և Քարափի ընկերութեան միջեւ։

ՄԱԼԻԵԻՆ և Հեռագրաց և Թղթատարութեան պաշտօնատան միջեւ վէճ մը ծագած էր այն չէնքին համար, ուր պիտի փոխադրուին Հեռագրաց և Թղթատարութեան ընդհ. անօրէնութեան դրասենեակները։ Մալիէին կը պահանջէր որ այս չէնքին փոխարէնը հատուցուելու համար ամէն ամիս 2000 Օսմ. ոսկի վճարուի։ Բայց Հեռագրաց և Թղթատարութեան վարչութիւնը պատասխանած էր Բ. Դրան միջոցաւ թէ 50,000ական ղ. միայն կրնայ վճարել։ Այս առաջարկութիւնը ընդունուած ըլլալով, Մալիէին հրահանգ տըրուեցաւ որ յանձնէ խնդրոյ առարկայ եղած չէնքը, ուր ի մտոյ պիտի փոխադրուին Հեռագրաց և Թղթատարութեան դիւանները։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանը և դեսպանուհին այսօր Իմաճէն պահականաւով մայրաքաղաքէն կը մեկնին Արշիպելագոսի մէկ քանի կղզիները այցելելու համար։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.— Առողջապահական Բարձրագոյն Խորհրդին որոշմամբ Ազօֆի ծովէն և Սեւ ծովու ռուսական նաւահանգիստներէն եկողներուն ենթարկուած բժշկական այցելութիւնը ջրնջուած է։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան երէկ իր ամարանոցէն իջնելով դեսպանատան մէջ հաստատուեցաւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆԻՒՑԻՆ ընդհ. տնօրէն Սըր Համիւդըն Լանկ և Հանր. Պարտուց վարչական Խորհրդոյ նախագահ Սըր Ֆիցկէրըլտ Լօու, որոնք արձակուրդով մայրաքաղաքէս բացակայ կը գտնուէին առջի օրը Արեւելեան Ճեպընթացով հոս հասան։

ՄԱԼԹԷՊէի հրկիզեալներէն իւրաքանչիւր ընտանիքին վեհ. Սուլթանը տասնական ոսկի չնորհեց։

10 ՏԱՐեկԱՆԻՆ ՄԷՋ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻԻՆ.— Սինոպի մօտերը գտնուող Քէպզէ գիւղին մէջ ձէմիլէ անուն 10 տարեկան աղջիկ մը իր ծնողաց բացակայութեան ատեն տան մէջ ինքզինքը կախելով անձնասպան եղեր է։ Նեղձ աղջկան անձնասպանութեան պատճառը անծանօթ է։

ԵԴԻՊՏԱԿԱՆ ԲՈՒՆ.— Խորադիրը տարօրինակ է, սակայն այդ քունին պատճառաւ չատերը իրենց կեանքը վտանգ տուեր են Ալեքսանդրիոյ մէջ։ Անգլիացի պինուար մը զօրանոցին պատշգամին ծայրը նստելով անոյշ քուն մը քաշած ատեն յանկարծ ինքզինքը փողոցին մէջը գտեր է... մնացած։ Սեղմին գանկը ջախջախուած էր։ Ոչն երիտասարդ մըն ալ իր տանը պատշգամին եզերքը նստած պահուն քունը տարեր է և դիպուածաբ 25 մեթր բարձրութենէ մը փողոց իյնալով գանկը ջախջախուէր է. սակայն դարձեալ չարունակեր է քնանալ... յաւիտենական քունով։

ԹՐԱՄՈՒՅԻ ընկերութեան վարչական Խորհուրդին՝ կառքերուն յատկացեալ ազնիւ և գէր ձիերուն ուտելիք չտալով կամ շատ քիչ տալով նիհարցնելը արդէն մէկէ աւելի անգամներ գրած ենք։ Սակայն ասիկ զատ ընկերութեան վարչական Խորհուրդը նոյն իսկ իր պաշտօնեաներուն գէշ նկատդրի և բարոյականի տէր ըլլալը չի գիտեր։ Իր պաշտօնեաներուն մէջ կան այնպիսիները, որոնք առանց խըղճահարութեան՝ Թրամուէյի կառքի մը մէջ մոռցուած առարկայ մը կ'իւրացնեն։ Ահաւասիկ այդպիսիներէն հատ մը.—

Ասկէ մէկ քանի ամիս առաջ Թրամուէյի կայարանին մէկ սպասաւորը, Եանի, Թրամուէյի կառք մը մտքրած միջոցին 16 ոսկի արժողութեամբ մատանի մը, և 36 ղրշ. պարունակող դրամապանակ մը գտնելով կայարանին պաշտօնեաներէն Սթեֆան Խրիսթիի անուն անձին կը յանձնէ։ Այս վերջին պարտաճանաչ (՞) պաշտօնեան մատանին և դրամապանակը առնելէն անմիջապէս վերջը Եանիի կը պատուիրէ որ անոնց տէրը երևան ելած ատեն ուրանայ զանոնք գտած ըլլալը։ Քիչ մը վերջը տիկին մը կայարան ներկայանալով կը յայտարարէ թէ՝ իր մատանին և դրամապանակը կառքին մէջ մոռցած է և ետ կը պահանջէ։ Եանի իր առած հրահանգին համաձայն կ'ուրանայ։ Տիկինը կը պնդէ և գատ բանալ կը սպառնայ. ասոր վրայ մեր պարտաճանաչ Խրիսթիի էֆէնտին տեսնելով որ գործը պիտի դէշնայ, իւրացուցած առարկաները Ագաբայցի իսլամ էֆ.ի մը ձեռքով տիկնոջ ետ կը վերադարձնէ։ Շիտակը ասոր նման պարտաճանաչ պաշտօնեաներու ըսելիք չկայ։

—Թրամուէյի ընկերութիւնը վերջերս խնայողութեան համար՝ իր կառքերուն առջեւէն վազող հին ու վարպետ մարդիկը ճամբելով, անոնց տեղ 13-14 տարեկան տղաքներ վարձեր է, և անոնց ձեռքը մէյմէկ փող տալով վազցնել ըրեր է։ Ասոնց երեսէն ամէն օր արկածները պակաս չեն։ Նախընթաց օրը Թրամուէյի կառք մը Ագաբայէ Լալէլի ելած պահուն հոնկէ անցնող կնոջ մը զաւակը քիչ մնացեր է կառքին տակ մնայ։ Մայրը զայն ազատելու համար ձիերուն առջեւը նետուեր է և քիչ մնացեր է որ ինքն ալ կառքին տակը երթայ։ Բարեբաղդաբար անցորդներէն մէկ քանին օգնութեան փութալով մայր ու զաւակ ազատուեր են։

ԱՀՌԵԼԻ ՏՈՒՄ ՄԸ գործուեր է վերջերս Լարիսայի մէջ։ 1885 թուականին Բանտեզիս Անտրէու անուն ոստիկան մը ամուսնացած է Քալիօբրի Մալաքու անուն կնոջ մը հետ, սակայն հազիւ թէ 6 ամիս կենակցած էր անոր հետ և ահա բանտարկեալ մը սպանած ըլլալու ամբաստանութեամբ Ֆարսալա տարուեցաւ, ուր 15 տարի չղթայակապ աշխատութեան դատապարտուեցաւ։ Ոստիկանը իր գտնուած բանտէն մէկ քանի անգամ տարփատեղիկ նամակներ գրեց իր կնոջը, սակայն պատասխան չստացաւ, որովհետեւ Քալիօբի ամուսնոյն բացակայութենէն ձանձրացած ամուսնացած էր Բերկիրոբուլոս անուն գինուորական երաժշտի մը հետ։ Անցեալ շաբթու ոստիկանը Երկիրս թագաւորին ներման արժանանալով բանտէն ազատ թողուեցաւ 14 տարի հոն մնալէն ետքը, և անմիջապէս Լարիսա երթալով իր կնոջը նոր բնակարանը ներկայացաւ։ Քալիօբէ հակառակ անոր թախանձանքներուն մերժեց իրեն հետեւիլ։ Ասոր վրայ ոստիկանը յուսահատ ուներն մինչեցաւ, իր կնոջը ամուսինը գտնելու համար, սակայն ձամբան հին ծանօթի մը հանդիպելով պատմեց անոր իր վիշտը։ Կէս օրին ոստիկանը և իր բարեկամը Պ. և Տիկին Բերկիրոբուլոսի տունը երթալով անոնց հետ ճաշեցին։ Սեղանին վրայ ոստիկանը նորէն խօսք բացաւ, բայց կինը դարձեալ մերժելուն վրայ դանակը քաշելով կնոջը վրայ յարձակեցաւ։ Սակայն իր հին բարեկամը զայն արգիլել փորձեց, որմէ Բերկիրոբուլոս օգտուելով իսյս տուաւ թեթեւակի վիրաւորուելով։ Ոստիկանը՝ իր ոտքին փախչելէն սաստիկ կատղած՝ դաշոյն ի ձեռին իր բարեկամին վրայ յարձակեցաւ, որ ինք ալ զինեալ ըլլալով մենամարտ մը սկսաւ որուն հետեւանքը երկուքն ալ իրարմէ գործնուելով սպաննուեցան։

ՄԱՀԱՑՈՒ ԱՐԿԱԾ. — Անգլիական դեսպանատան Մելչէ պահականաւը առջի օրը Պէյքոզ դարձաւ իր Սեւ ծովու մէջ ըրած նշանառութեան փորձերէն, որոնց պահուն մահացու արկած մը պատահեցաւ։ Նաւատի մը ծանրապէս վիրաւորուելուա արագահարուած թնդանօթէ մը արձակուած հարուածէն, և քիչ յետոյ մեռաւ։ Երէկ Հայտար-Փաշայի անգլիական գերեզմանատան մէջ թաղեցին խեղճը։

ՆՂԴՈՒՄ.—Առջի օրը Քեհաթ-Հանէի մէջ Ահմէտ անուն անձի մը տղան ծովը մտնելով լողալ փորձած ատեն հոսանքէն քշուելով խղդուեր է։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ ՆՈՐ ՑՆՑՈՒՄՆԵՐ

Երէկ առաւոտ Նիկոմիդիոյ մէջ և չըրջակաները երկրաշարժի բաւական զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան։ Անձի կորուստ չկայ, վնասները խիստ թեթեւ են։ Պալըքէսէրի և Քիւչիւք (Պրուսա) գիւղին մէջ ալ նախընթաց օրը երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեր են։ Բաւական վնասներ կան, անձի կորուստ չկայ։ Տեղական իշխանութիւնները նպաստները բաշխելու ձեռնարկեր են արիաձեւներուն։ Հադրանի մէջ ալ ահռելի ցնցում մը զգացուեր է, բազմաթիւ տուներ կործանելու վտանգի մէջ են։

—Այսընի երկրաշարժին մէջ վնասուողներուն նպաստ հայթայթելու համար կազմուած յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած հանգանակութեան տոմսակներու տպագրութիւնը ետաձգուած ըլլալով, անոնցմէ բաւական քանակութեամբ գաւառները ղրկուեցաւ։ Յանձնաժողովը այդ տոմսակներէն ղրկած է նաեւ մայրաքաղաքիս դրամատուներուն և ուրիշ սեղանաւորական հաստատութիւններուն։

—Վեհ. Սուլթանը իր չնորհած 1000 ոսկիէն զատ Իր հայրական հոգածութեամբ 4000 ոսկի եւս չնորհեր է Իր Անձնական Գանձէն։ Կայս. Պալատին Ա. քարտուղար Թահսին պէյ Այտընի նահանդին կուսակալ Քեամիլ փաշայի հաղորդեր է հեռագրաւ կայս. այս իրատէն։ Միւս կողմէ կայս. Անձնական Գանձուն նախարար Վեհմ. Ցովհաննէս էֆ. Սագըզ հրաման ընդուներ է վեհ. Սուլթանէն անմիջապէս իզմիր ղրկել 4000 ոսկին։

—Ցանձնաժողովը որոշեց որ քաղաքապետութեան բոլոր պաշտօնատուներուն ամաթոզակին վրայ միայն մէկ ամսուան համար 5% գերչմը ըլլայ։ Այսկէ պիտի գոյանայ 60 հազար ղ.ի մօտ գումար մը։ Այս որոշումը ի գործ պիտի դրուի նաև բոլոր կառավարական պաշտօնեաներու ամսականներուն նըկատմամբ։

—Սապահ լրագրի պատասխանատու Միհրան Էֆ. Նագդաչեան որոշեր է իր թերթին մէկ մասնաւոր տպագրութիւնը հրատարակել, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի երկրաշարժէն արկածեալներուն։

—Տէյիրմէնճիգէն սեպտ. 12/24 թրուով մեզ կը գրեն թէ՝ ահռելի երկրաշարժին պատճառած վնասները խիստ մեծ են։ Քաղաքին բնակիչները չեն համարձակեր իրենց բնակարաններէն դուրս, վախնալով որ վայրկեանէ վայրկեան կը փլչին։

—Այսընէ իր գրեն թէ նահանջին կուսակալ Քեամիլ փաշա, ընկերակցութեամբ իր զաւկին Սայիտ պէյի, Ապտիւլ Գաատէր փաշայի, և երեք բժիշկներու ամսոյս 2ին հոն հասեր է։ Ն. Վսեմութիւնը հակառակ իր ծերութեան և յառաջացած տարիքին, անմիջապէս քաղաքը այցելեր է, արկածեալները մխիթարեր է և զանազան միջոցներ ձեռք առեր է զանոնք կըբակրելու համար։

—Սէրայքէօյէ կը գրեն թէ կուսակալ Քեամիլ փաշա 100 պարկ ալիւր և ուրիշ նպարեղէններ ղրկեր է հոն։

—Տէնիզլիի բանտը անընդհատ ցընցումներուն պատճառաւ անգործածելի դարձած ըլլալով, տեղւոյն կառավարիչը տեղեկագիր մը ղրկեր է կայս. կառավարութեան, որ 27,000 ղ., յատկացուցեր է անոր նորոգութեան համար։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԿՒ ԻՐԻԿՈՒՀԻ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ Կը ՍԿՍԻ

ԼՈՆԴՈՆ, 27 Սեպտ.—Զրոյց կը պըտտի թէ Պօէրները թշնամութիւնները սկսեր են։

—Անգլիական երկու չոգենաւեր ճամբայ ելան Լիվըրբուէլ, Անգլիական գինուոր տանելով Բարեյոյս։

—Պրմըբրթեռըլ չոգենաւը իր մէջը ունենալով 1200 գինուոր և 200 ապայ, հարաւային Ափրիկէ պիտի երթայ յառաջիկայ շաբթու։

ՊՈՒԿՈՒՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԸ ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԻԵՆՆԱ.— Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Պուլկարիոյ Ֆերտինանտ իշխանին՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար կոլուխովսքի կոմսին տուած պաշտօնական այցելութեան։

—Նէօյէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'իմանայ թէ՝ Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը Մէնթ-Էմիէն պատուանշանին մեծ խաչը նուիրած է Պուլկարիոյ իշխանին։ Իշխանը ընդունելոյ արտաքին գործոց նախարար կոլուխովսքի կոմսին այցելութիւնը։ Իշխանը Ալէքսանդր պատուանշանին առիթով մեծ ճաշկերոյթ մը տուեր է Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր։ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ մէկ քանի պաշտօնատարներ Պուլկարական զանազան պատուանշաններ ընդունած են։ Ֆրանց Եոզէֆ կայսրն ալ զանազան պատուանշաններ տուաւ Վիեննայի Պուլկար գործակատար Սրմըմաճիֆֆի, և Ֆերտինանտ իշխանին հետեւորդներուն։ Իշխանը Օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյի այցելութիւնն ալ ընդունեց։ Իրիկուան դէմ Վառնա մեկնեցաւ։ Կայսրանին մէջ ներկայ էին պատուակալ պաշտօնէութիւն մը. Օսմ. դեսպանը, Պուլկար գործակատարը և պաշտօնեաները։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Սերպիոյ Զինուորական Ատեանը պիտի դատէ վեց նոր յանձնարներ, որոնց երկուքը նախկին նախարարներ են։

ԲԷՅԹԱ.— Ընկերվարական գործաւորները երէկ իրիկուն թափօր մը կազմակերպեցին փողոցներուն մէջ, ժողովրդային քուէարկութիւն պահանջելով։ Օբէրայի առջեւ ամբոխը ըսպառնալից դիրք մը առաւ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց։ Իբր 150 հոգի ձերբակալուեցան։ Ժամը 10ին հանդարտութիւնը վերահաստատուած էր։

ԲՈՒԴԱՓԷՍՏ.— Ծովային նախարար Պ. տը Լանէսան հրամանագիր մը ստորագրեց, որով կը հրամայէ Թօչֆոռի մէջ չորս նոր ընդծովեայ նաւեր շինել։

ՎԻԵՆՆԱ.— Նախարարական տագնապին մասին ոևէ որոշում չէ տրուած։ Մէկ քանի իրիկուան թերթերու նայելով, Սթիրիոյ պահպանողականներուն պետ Ալֆրէտ Լիխթենթայն իշխանին վարչապետութեամբ դահլիճի մը կազմութիւնը ջուրը ինկած է։ Լիխթենթայն իշխանը Սթիրիոյ պիտի երթայ։ Թէեւ պահ մը խօսուեցաւ թէ Երեսփ. ժողովին նախկին նախագահ, և մեծ կալուածատէրներու սահմանադրական կուսակցութեան անդամ Պ. Շլիմէքերի յանձնուած է դահլիճին կազմութիւնը, բայց Գերմանական պատասխան թերթերը կը հերքեն այս լուրը։ Աւելի հաւանական կը նկատուի որ դուռ պաշտօնատարներէ նախարարութիւն մը կազմուի։ Բայց բան մը յայտնի չէ որոշակի։

—Գրանց-Եոզէֆ կայսրը երէկ Պերնտորֆի մէջ այցելեց մեծ գործարանատէր Պ. Քրուբի, ներկայ դանուելու համար բացման արարողութեանը այն թատրոնին, որ գործատուներուն համար կառուցուած է Գրանց Եոզէֆ կայսեր յորելեանին առթիւ։

ԱՃՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 28 սեպտ.— Կը ծանուցուի թէ Պ. Տիւթան Պ. Լաֆէռիէռի տեղ Ալժերիոյ կուսակալ պիտի անուանուի։

—Պատերազմական նախարար զօրավար Կալիֆէ քննութիւն մը կատարելէ ետքը, նամակ մը ուղղեց դեր-գնդապետ Բիքառի, որով գաղտնի դրամագլուխներու կանոնաւոր յանձնաձումը կը հաստատէ։

ԼԱ-ՀԱՅ.— Հոլանտայի երկու թագուհիները մօտերս Պերլին պիտի երթան, ուր պիտի որոշուի Վիլհելմինա թագուհիին ամուսնութիւնը։

ՀՌՈՄ.— Իտալհինական վէճը կարգադրուեցաւ։ Իտալիա ետ կը կենայ Սան-Մունի ծովախորշը պահանջելէ ի փոխարէն ուրիշ առաւելութիւններու։

ՍԵՂԱՆԱԽՈՐԱԿԱՆ

Երէկ Սակարաի մէջ բաւական առուծախ եղաւ, Գնես.ը 24.14էն 24.11 փր., Երկաթ. 116.50էն 114.87 Ֆր.ի իյնալով, Գնես. 24 ղ. 13 փր. և Երկաթ.ալ միեւնոյն գնով 114.87 Ֆր.ի մնացին։ Թրանսվալի թուղթերը 38-38½ Ֆր. կ'արժեն։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմանեան Ֆոնտիւքէ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ղրշ.	24.18
Երեկուան բարձր գինը	»	24.14
» վար »	»	24.11
Սէռի B	»	45.75
» C	»	27.10

Բուսական Երկաթուղի

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	Ֆր.	114.87
Երեկուան բարձր գինը	»	116.50
» վար »	»	114.87
Թրանսվալ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	8.30
» փոխանակ	Ֆր.	225. —
» Պարահանուղթ	»	490. —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4 —

Փրամիներու բոնտարը

Մէճիտիէ արծաթ	Ղրշ	197.31
Մէճիտիէ	»	96. —
Անգլիական ոսկի	»	109.38
Ֆրանսական ոսկի	»	87.18
Ռուբլի	»	51.05
Ռուսկի թղթադրամ	»	8.61
Լօնտոն 3 ամիս		108.37
Բարիզ » »		23.13½
Ֆիւորին մնատա		10.93

ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ՍԱՀԱՐԱՆԴՆԵՐ

27 Սեպտ.	ԼՕՆԴՈՆ Ազգ. ոսկի	ԲԱՐԻԶ Ֆր.
Ազգ. գօնս.	104.50	
Օսմ.Գնես. Սէռի B	45.75	45.50
» » » C	25.75	25.80
» » » D բաց.	22.37	22.40
» » » D գոց.	22.37	22.40
Գրեմի Լիճէ		952 —
Օսմանիէ		416. —
Օսմ. Մաքսատուն.		499. —

ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ

ԱՄԱՍԻԱ

Արեւելքէն հարաւ և հիւսիսէն արեւմուտք երկարածգուող 90-120 մեթր բարձրութեամբ լերկ և ապառաժ լեռնաշղթաներ կը կազմեն երբեմն լայնատարած և երբեմն չատ նեղ խորանդունդ հովիտներ, որոնց մէջտեղէն կը հոսի հանդարտիկ կանանչաջուր Իրիս (եչիլ ըրմաք), աջ ու ձախ կեանք տալով աննման բուսաբերութեան մը։ Ասոր մէջ կուգան կը խառնուին բազմաթիւ վտակներ, որոնց մէջ նշանաւոր է իր օգտակարութեամբ Խադրջուրը (Թէրս ագան), որուն ակը ծովուն մօտ կը գտնուի և դէպի Ամասիա հակընթաց հոսանք մ'ունենալուն համար վերոյիշեալ անուանակոչութիւնը առած է։

Այդ կենսաբեր իրիսին եզերքին վրայ դիմացէ դիմաց կանգնուն՝ հսկայ քարաժայռերու ստորոտը կառուցուած է Ամասիա քաղաքը, որուն անցեալը պատեհ առթիւ մեր հնաբանական ու-

ամենաբերրութեան տարական պիտի կազմէ։ Պտղաւէտ պարտէզներ, արգաւանդ այգիներ և չաշարեր թթաստաններ Իրիսի եզերքն ի վեր և եզերքն ի վար՝ աւելի քան ութ ժամ հեռաւորութեամբ։

Օդը տաք բայց առողջարար է, ջուրը մաքուր և համեղ։

Թօխաթը նեղ և շատ երկայն է, փողոցները օձապտոյտ և անհարթ են։ Տուները շատ խառնափնդոր դիրք մը ունին, մեծաւ մասամբ անճաշակ ոճով բլրակոէ վրայ կառուցուած են և քաղաքին ամփիթատրոնի երեւոյթ մը կուտան։ Նոր շէնքերուն մէջ նշանաւոր են Սուլթան Պայազիտի հոյակապ մզկիթը, կառավարական շէնքը, Աւասթա փաշայի բաղնիքը, Թաշ խանը և Հայոց Մայր Եկեղեցին։

Քաղաքին բնակիչներն են Թուրք, Հայ, Յոյն և քանի մը Գերմանացիներ։

Հայերը 1600 տունի չափ են. բաւական ժամանակէ ի վեր Հայոց Առաջնորդական աթոռը թափուր էր։ Մօտ օրերս Առաջն. Տեղապահ նշանակուեցաւ Արիստակէս Ծ. Վ. Վանքեան, որ խաղաղասէր և վարչական կարողութիւն ունեցող մէկը կ'երեւի։ Հայերը ունին երեք եկեղեցի Ս. Աստուածածին, Ս. Յակոբ, Ս. Նիկողոս. այս երեք եկեղեցիներու թաղի խորհուրդները միացած են և մէկ մարմին կը կազմեն, բայց թաղային խտրութիւններն դեռ գոյութիւն ունին, և դժբաղդաբար մէջ մէջ ժայները մօտ ժամանակներս աւելի ուժգին կ'արտայայտուին։ Իւրաքանչիւր եկեղեցւոյ շրջափակին մէջ կան մէկմէկ երկսեռ դպրոց, ուր կը յաճախեն 700ի չափ մանչեր և 400ի չափ աղջիկներ։ Ամէնէն բարեկարգն է Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ բարձրագոյն նախակրթարանը՝ որ կարող և իր պաշտօնին գիտակից Տնօրէն մը ունի յանձին Բարունակ էֆ. Բարսեղեանի, որ 10 տարիէ ի վեր արդիւնաւորապէս կը պաշտօնավարէ քաղաքիս ազգային վարժարանաց մէջ։ Այս դպրոցը մեծ կորուստ մը կրեց Գէորգ Ծ. Վ. Իբրանոսեանի քաղաքէս հեռանալովը։ Գէորգ Վ. Էջմիածնայ Գէորգեան Ճեմարանի շատ յաջող ընթացաւարտներէն է, և միանգամայն շատ զարգացեալ և Ս. Եկեղեցւոյ օգտին նախանձաւոր համակրելի եկեղեցական մըն է, որ անձնուիրաբար կ'աւանդէր նոյն դպրոցի պատմութեան և կրօնագիտութեան դասերը։ Նախընթաց դպրոցական տարեշրջանէն ետքը Մարզուանի վանքը առանձնացաւ առժամաբար, խոյս տալով քանի մը ոչ-բարեացակամ անձերու ընթացքէն։ Եւ այսօր աշակերտները իրենց կարող դաստուրին և ժողովուրդն առ հասարակ իրենց պերճախօս քարոզչին հեռանալուն վրայ սրտանց կը ցաւին։

Հայ-Կաթոլիկաները 6 տունի չափ են, իրենց սեփական եկեղեցի չունին, Մէզուիթներու եկեղեցին կը յաճախեն։ Այս վերջիններս ալ կը պահեն երկսեռ ընտելարան մը ուր կը յաճախեն 300ի չափ հայ մանչ ու աղջիկ տղաքներ։

Բողոքականները 11 տունի չափ են, ունին ժողովարան մը և երկսեռ դպրոց մը որ շատ անկերպարան է և ուր կը յաճախեն երկսեռ մանուկներ ամէնքը 30ի չափ։

Յոյները 140 տունի չափ կան, ունին փառաւոր եկեղեցի մը, և աղջկանց ու մանչերու դպրոց։

Ամասիացիները առ հասարակ անկեղծ, մարդասէր, բարեբարոյ և հաստատամիտ մարդիկ են. Թէպէտ շատ ջերմեռանդ չեն, բայց եկեղեցւոյ պայծառութեան և հնաւանդ սովորութեանց շատ նախանձախնդիր են։ Օտար յարանուանութեանց պատկանող քարոզիչներ հոս յաջողութիւն չեն գտած, և «Ամասիացիք զիրենք շրջապատող քարաժայռերուն նայելով, սրտերնին քարացեր է» ըսելով, յուսահատ մեկնած են ասկէ։ Դժբաղդաբար շատ դպրոցասէր չեն, դպրոցական խնդրով շատ չեն հետաքրքրուիր և դպրոցական տուրք վճարելու մասին շատ ժլատ են(*)։

ԽՐԻՄ

(*) Մնացեալը վաղը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հոգաբարձութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ հետեւեալ բարեսէր ազգայինք եւս ըստ իւրեանց բարի սովորութեան բարեհաճած են մասնակցիլ ի նպաստ Հիւանդանոցիս ներկայ տարւոյ համար բացուած հանգանակութեան՝ երախտապարտ թողլով Հիւանդանոցիս բոլոր պատսպարեալները։

Գմր. նախորդ ցուցակաց 15,984 ղշ.։

Ազնուաշուք Տեարք

Գրիգոր Կիւմիւշկերտան 1080, Պ. Ս. Ասատրեան 1080։ Բարսեղ Իսթանպոլլուեան 864, Դաւիթ Մանուկեան 648, Գաբրիէլ Սէրվիչէն 648, Յակոբ Քեսեան և եղբարք 432, Թադէոս և Եդուարդ Գարակէօզեան 216, Եաղուպ Նշաստաճեան և եղբարք 216, Միքայէլ Մամիկոնեան 108, Սարգիս Սիմոնոֆ 108, Յովհաննէս Գասպարեան 108, Ճէնազեան եղբարք 108։ Մինչ 31 Օգոս. հանգանակեալ ընդամէնը (21600) քսանմէկ հազար վեց հարիւր ղրուշ։

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան Հիւանդանոցի

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գ. Մ. ԱԼԵՍԱՆԱՔԵԱՆ — Պ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ
ԱՌՈՂՋ ՈՒ ԵՐԿԱՐ ԱՊՐԻԼ
կարդացէք
ՏՈՔԹՈՐ Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ
«ԱՌՏՆԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ»
ԵՒ
ԾՆՆԴԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՔ
Երկեր 15—6

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի հաստ. Իւքալով արտօնեալ։ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ։ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37։ Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ։

1898 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագին 34,775,462 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է աւելի 164,172,000 »

Բննիչ ընկերութեան յարեւելս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ
Ղալաթիա, Բարաքեէն Ղրայ (Մետաքսաճեան հին տեղը)
Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՌԷԲԲԷՆ

ՏԱՐԵՐՔ
ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ
Ա. 3. Բ. 5, Գ. 5 ՂՐՈՒՇ

Գաւառներէն եկած գրքի յանձնարարութեանց մէջ, այն դասագիրքը չշփոթել ուրիշ գրատան Տարերք Մայրենի Լեզուի անուն գիրքին հետ, որ բնաւ չի համապատասխաներ իմ գրքի ուղղութեան. ուստի ով որ կը փափաքի գործածել «Տարերք աշխարհիկ լեզուի. Էքսէրճեանի», պէտք է դիմէ Մարգարեան գրատուն ի Մէրճան Չարշու, և Փափազեան գրատուն ի Սիւմպիւլլիւխան Զաքմաքճըլար, կամ իմ հասցէիս Ֆիւսիւատար, Սէլամիէ Ս. Խաչ եկեղեցի։
ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ
30—7

Գ. ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՋԱՔՄԱՔՃԸԼԱՐ ԵՕՔՈՒՇԸ Թ. 20

Սոյն գրատունը որ արդէն ծանօթ է հասարակութեան իր օգտակար և լաւագոյն հրատարակութիւններով, յառաջիկայ դպրոցական նոր շրջանին համար դասական և այլ գրքերու ճոխ մթերք մը պատրաստած է, մանկավարժական նոր մեթոտներու և Ուսումնական Խորհրդոյ կրթական ծրագրին բոլորովին համաձայն։

Տպագրութեան և կազմի մաքրութիւն, գիներու անմրցելի աժանութիւն և գործունէութեան ուղղութիւն ու արագութիւն գլխաւոր յատկանիշերն են այս գրատան։

Հետեւեալ դասագրքերը գրատան վերջին հրատարակութիւններն են, որոնք ջերմապէս կը յանձնարարուին իբր լաւագոյն իրենց տեսակին մէջ։

Բարեկիրթ աղջիկ։ Ընթերցարան աղջկանց վարժարաններու համար. Ս. Փաբամաճեան, յառաջաբան Թ. Յ. Պէրպէրեանէ, գին՝ 5 ղշ.

Գործնական քերականութիւն արդի աշխարհաբարի, Բ. գիրք Զ. Տօնէյեան՝ գին 4 ղշ.

Ընթացք չորրորդութեան և վայելչախօսութեան, Ա. տարի (Բ. տիպ) Ն. Թօրոսեան՝ գին 4 ղշ.

Նախատարերք բնագիտական և բնական գիտութեանց (բնագիտութիւն, տարրագիտութիւն, աիեզերագրութիւն՝ Ն. Թէլեան՝ գին 5 ղշ.

Նորագոյն ընթացք աշխարհագրութեան. տարրական Ա. տարի, աշխարհացոյցներով և պատկերներով զարդարուած, Ն. Թէլեան՝ գին 3 ղշ.

Նոր քերական փրանսերէն (Բ. տիպ) խիստ ճոխացեալ, Թէրզեան գին $1^1/_2$ ղշ։
15—15

Կա՛մ բոլիկ պատեցէք և կամ «Աւստրալիա» անունով կօշիկները հագէ՛ք։ Այս նոր կաշիով շինուած կօշիկները մեծ յարգ գտած են Պոլսոյ բարձր դասակարգին մէջ։ Աննման են այս կօշիկները իրենց ձեւով, առաձգականութեամբ, թեթեւութեամբ, չքնաղութեամբ և հաստատունութեամբ։ Այս կօշիկները գործածուելով կ'անհետանան ոտքի կօշտերը և ուրիշ անհանգստութեան աղբիւրները։ Ուստի կօշիկ մը շինել տալէ կամ գնելէ առաջ, մի՛ մոռնաք անգամ մը դիմել անգլիական վաճառատունը, ուր էրիկ մարդոց, կիներու և տղայոց համար ամէն տեսակ կօշիկներ կը շինուին պատրաստ և յանձնարարութեամբ։

Միակ կեդրոնատեղի՝ Ղալաթիա Նիւքաէք Գալատըրըմ, Վօյվօտայի կարգը թիւ 95-97, Էամընեթ Բարութանայի վաճառատուներն են։ Իւրաքանչիւր տափի վրայ գրուած են «Աւստրալիա բաթէնթ» բառերը։ Գնման և վաճառման պայմանները բացատրող թուղթ մը ձրի կը տրուի։
36—31

ԲԱԶԷ
Մահմուտ փաշա, Ապուտ էֆ. խան, թ. 5-6

ՇԻՒՔՐԱՆ
Համիտիյէ փիւրպէ, թրամուէյի գծին վրայ, թիւ 7

Հայ վաճառատունը պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձից

Տեա՛րք,
[illegible]
Եթէ կը փափաքիք ճաշակաւոր, աժան և զուտ փրանսական և անգլիական կերպասներէ հագուստ ունենալ, պիտի փութաք, եթէ ուրիշ տեղ դիմէք։ Հրեայ—գերման ոսկեզօծ վաճառատանց ապրանքները, դուք ալ գիտէք թէ Աւստրո—գերման գործարանաց ստորին արտադրութիւններն են, իսկ տեղական խանութպանները՝ իրենք ալ չգիտեն թէ ի՛նչ կը ծախեն, որովհետեւ հրապարակէն կը գնեն չուխան սուղ գներով . . .

Հաճեցէք այցելել մեր վաճառատունները, և գնահատել մեր առաւելութիւնները։

Ահա մեր գներն.

Քօսթիւմ	100էն 240 ղրուշ
Ըրտէնկօթ միլէ	160— 240 »
Փարտըսիւ	120—170 »
Փանթալօն	30— 80 »
Տղու հագուստ	25— 60 »

Սակարկութիւն չկայ—Նորագութիւն ձրի

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻԶ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատեայ ամրութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են. և բոլոր ընտանիքները, դերձակները ու կօշկակարները յոկ Սինկէրի մեքենայ ակռած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մանածրնդեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի ճամբայ, Կալաթա-Սէրայի դիմաց։ Կալաթա, Սինկէր խան, Թիւնէլին եաեւ, և Թրամուէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս, Սուլթան-Համամ թիւ 2, և Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի սթասիոնին դիմաց թիւ 13։

Կեղծերեն զգուշանալու համար վերի նշանին ուշադրութիւն ընելու է։

ԹԻՒԸ 2 ՂՐՈՒՇ

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (97)

ԳՕՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ԲՕԱՍԿՕԲԷ

ՃԱՆՐԱԿԱՌՔԻՆ ՈՃԻՐԸ

—Ներս մտէք, ծերուկս, ըսաւ Բիէտուշ մէկ կուշտ քաշուելով։

Բիկաչ ներս մտաւ։ Բիէտուշ դուռը գոցեց և զայն իր սենեակը տարաւ, ուր կին մը կը սպասէր, զոր Ֆրընեզօզ դիւրաւ կրնար ճանչել, եթէ հոն ըլլար, վասն զի ճշգիւ Թատրոնին կրկէսը տեսած կինն էր միևնոյն կերպարանքով։

Ծերուկը տեսնելուն պէս յօնքերը պռստեց, և աչերովը հարցուց դաւակցին թէ ո՞վ էր։

—Մի վախնար, ըսաւ անոր Բիէտուշ կէս ձայնով։ Խեղճ ծերուկ մ'է, որմէ կարեւոր տեղեկութիւններ պիտի առնեմ, և եթէ նշմարեմ որ լրտես է, ողջ չի կրնար դուրս ելլել ասկէց։

Զայս ըսած միջոցին Բիէտուշ աչքին ծայրովը Բիկաչի կը նայէր, որ՝ չի լսել ձեւացնելով՝ իր սովորական ժպտուն ու պարզամիտ դէմքը բնաւ չէր փոխեր։

—Համոզումս կատարեալ է, ըսաւ ինքնակոչ Պլանշէն. կը վախնայի որ խուլ կը ձեւանայ։ Բայց հիմա աներկբայ եմ խուլ ըլլալուն։ Կրնանք ապահովաբար խօսակցիլ քեզի հետ։

—Բայց վերջապէս ո՞վ է այս մարդը, և ինչո՞ւ եկած է։

—Կռան-Պոքի յաճախորդ մ'է, զոր իր սպասուհին առեր քեզի բերեր է՝ խլութեանը վրայ խորհուրդ հարցնելու։

—Ուրեմն ա՞ս էր դրանս բոժոժն հնչեցնողը։

—Ո՛չ, սպասուհին էր, և երբ դուռս կէս մը բացի, քիթ քիթի եկանք ասոր հետ։

—Լաւ, բայց ինչո՞ւ ներս առիր։

—Վասն զի ըսաւ ինծի թէ ոստիկանութեան լրտեսներ տեսնուեր են Կռան-Պոքի արճարանին մէջ, և կ'ուզեմ գիտնալ թէ ինչ կ'անցնի հոն։

—Շուտով ճամբէ ուրեմն, վասն զի չեմ ուզեր մինակ թողուլ աղջիկը։ Այս իրիկուն չուելու խօսք կ'ընէ, և զինքը հանդարտեցնելու համար պարտաւորեցայ խօսք տալ իրեն որ Սոֆի Բորնիւի տունը երթանք և քրոջը մնացորդը տանինք։

Այս խօսակցութեան միջոցին Բիկաչ տիկինին առջեւ ակնապիշ կեցած՝ զայն բարեւելու կը պատրաստուէր։

—Տիկինը Պ. Պլանշէն բարեկամիս կինն է, գոչեց անոր Բիէտուշ։

—Իմ խորին յարգանքս ձեր բարեկամին, ըսաւ ծերուկը մինչեւ գետին խոնարհելով։

—Լա՛ւ, լա՛ւ, նստէք և պատմեցէք ինծի ձեր գիտցածը։ Ըսել է թէ ոստիկանութիւնը մարդասպան մը կը փնտռէ Բօավռոյի արճարանին մէջ,

—Այո՛, և ես այնպէս կը կարծեմ որ չի պիտի գտնել, վասն զի հոն չի գար հիմա։ Կ'երեւի թէ կռահեր է, և ոտք չի պիտի կոխէ հոն։

—Բայց զո՞վ սպաններ է։ Ութ օրէ ի վեր լրագիրներն ուրիշ խօսք ըրած չեն։

—Կ'ըսուի թէ հին գործ մ'է։ Աղջիկ մ'սպաններ է հանրակառքի մը մէջ։

Այս պատասխանը, զոր Բիկաչ խիստ բնական և անհոգ կերպով մ'արտասանեց, մեծապէս շփոթեցուց վհկուհին և արբանեակը։

Չէին սպասեր որ ապուշ ծերուկը Պիանքա Ասթրոտի խօսքն ընէր իրենց այնպիսի ձեւով մը, որմէ կը հասկցուէր թէ ամէն մարդ գիտեր էր Պիանքային սպաննուած ըլլալը։

Այնչափ շատ խիկ էր Բիէտուշն ու կինը կասկածի մէջ ձգելու։

Նայուածք մը փոխանակեցին իրարու հետ, և կինը մեկնելու պատրաստուեցաւ։

—Ինչէ՞ն գիտէք զայդ, ըսաւ Բիէտուշ վաղեմի դեղավաճառին, առանց ձայնը բարձրացնելու։

—Փնտռուած ոճրագործին անո՞ւնը կը հարցնէք ինծի, պատասխանեց Բիկաչ, ձեռքը եղջերաձեւ ականջին դնելով։ Դժբաղդաբար ես ալ ձեզի պէս չեմ գիտեր։ Հայր Բօավռոյի յաճախորդները թանկագին չեն, և կասկածներն ամենուն ալ վրայ կ'իյնան, մանաւանդ անոնց վրայ, որ դադրած են հոն յաճախելէ։ Բայց կրնամ անունը տալ այն կենդանիին, որ այս ամենուն պատճառ եղած է։ Այն չարաճճի նկարիչն է որ քէօէօ կը խաղար ձեզի հետ... Պիոնս ըսուածը։ Կ'երեւի թէ գացեր գանգատ ըրեր է ոստիկանութեան։

—Չեմ զարմանար, մրմռաց Բիէտուշ ընկերուհիին դառնալով։ Ծերուկին ըսածը հաւանաբար ճշմարիտ է, և ես հիմա կատարելապէս համոզուած եմ խուլ ըլլալուն, վասն զի հարցումիս չի պատասխանեց, բոլորովին հակառակ բաներ ըսաւ։ Չի լսեց և չի լսեր մեր խօսքերը։

—Կը հասկնամ, մրմնջեց կինը, բայց ասով հանդերձ տուած լուրը շատ ծանր է։ Ես կը կարծեմ որ այդ Պինսը քեզ ճերմակ տուած է։ Շատ դէշ ըրիր այս գործին վրայ անոր հետ խօսիլդ։

—Հարկ էր խօսիլ, զնդասեղն ու նամակը ձեռքս անցունելու համար։ Բայց չեմ զարմանար որ արճարանը չերթալս տեսնելով՝ կասկածած ըլլայ իմ վրայ, և շատ հաւանական է որ իր Ֆրընեզօզ բարեկամն ալ մղած ըլլայ զայն։ Այդ Ֆրընեզօզը տեսաւ մեզ, և եթէ դժբաղդաբար Պ. Բօլէ Պլանշէն գործակատարին հասցէն տայ անոր, մեր գործը կը գէշնայ։

—Այսինքն նոյն օրը բանտ կ'երթանք եթէ ինծի կը հաւատաս, այն վտանգին մէջ չենք իյնար եթէ այս իրիկուն չուեմ Բիսայի հետ։

(Շարունակելի)